

Detail | Illustratie Jeroen Helmer
in besproken boek

echtelijk aansprakelijk maken. Voer voor
en dus, maar voor beheerders wel belang-
m in de gaten te houden.

rtikel van terreinbeheerder Linnartz is
en beetje hooghartige afstand geschre-
k denk wel goed bedoeld maar ook hier
de reguliere beheerder het ontgelden.
i ook soms wat ongelukkig geformuleerd.
erkend is een passage als "... Al die dode
worden normaal door een breed scala
especialiseerde of gelegenheidsaaseters
rkelijk efficiënt gerecycled en maken dus
tionair deel uit van de kringloop van voe-
stoffen. Op natuurlijke wijze gestorven
dieren en aas zijn dus een zeer belang-
schakel in de natuurlijke kringloop, een
loop waaruit in onze natuurgebieden,
l in de lage landen, al lange tijd de be-
jke deelnemers verdwenen zijn. Is er kans
stel?" Misschien had in dit lange artikel
eindredactie gepast. Ik blijf het moeilijk
n, die mix van feitelijkheden, opinies
noties. Dode Heckrunderen worden
voortgenoten besnuffeld en lief gelikt,
ende gieren lijden geen honger meer en
ers worden merkwaardigerwijs betiteld
ofiteurs.

ade schrijft scherp, soms zeer scherp,
rkkelende bijdrage over zelfregulatie
fbeschikking. Het aardige is dat hij dit
e brengen met een lekkere mix van
ren sarcasme, en daar verveel ik me
ij. De Dierenbescherming, zeehonden-
im Pieterburen en Staatsbosbeheer met
thische Richtlijnen (hoofdletters van de

auteur) krijgen er flink van langs, beargumen-
teerd en wel.

Tenslotte nog een informatief en opiniërend
stuk van bioloog Kor Goutbeek over gezond-
heidsrisico's voor de veestapel. Valt allemaal
reuze mee, is de strekking, sterker nog: vee-
ziektes zijn meer het probleem van het inten-
sief gehouden boerenvee dan dat wilde dieren
hieraan iets op- of afdoen.

Het boek is verlichtigd met, gelukkig niet
te ruiken, een groot aantal foto's, sommige
met bijschrift, sommige niet. Niet alle foto's
zijn even relevant, en dat Ruud Lardinois veel
plaatjes schiet hoof ik niet iedere keer te lezen,
maar de meeste geven een mooi beeld wat
er daadwerkelijk gebeurt. Ook zijn er enkele
tekeningen in opgenomen, waarin de sfeer van
het stervensproces in de natuur en de daarin
in deze regio ooit voorgekomen grotere dieren
fraai worden afgebeeld.

Ik heb deze uitgave soms met lichte walging,
maar ook met fascinatie gelezen.

Ido Borkent

The nature guide to the Bialowieza primeval forest

ISBN 90 5011 215-3

Auteur: *crossbill Guides foundation*

144 pagina's, € 19,95, Uitgeverij KNNV

Publishing, Utrecht en Cross Bill Foundation

Nijmegen. Verkrijgbaar in de boekhandel of via

www.knnvuitgeverij.nl of www.crossbillguides.org.

Bialowieza op de grens van Polen met Rusland:
het Mekka voor bosbouwers en ecologen, ie-
dereen weet van het bestaan, velen zijn er wel
eens geweest, maar bijna niemand weet hoe
je de naam moet uitspreken. Daar begint deze
gids dan ook mee: Bjaou-o-vyè-shah dus.
Zelf bezocht ik het bos de eerste keer in 1978,
tijdens mijn bosbouw-stage in het toen nog
communistische Polen. Ik herinner met de
onlandse reis erheen vanaf Gdansk met een
Poolse vriendin, beurtelings per trein, bus en
liftend. We deden er drie dagen over. Groot
was onze teleurstelling toen bij aankomst
bleek dat we alleen met een gids het reservaat
inkonden. De excursie die we voor de volgende

dag afspraken duurde niet veel meer dan een
half uur, een dikke dame bracht ons van de ene
dikke boom naar de andere. De overweldigende
indruk die dit bos op je achter hoort te laten
kwam bij mij niet binnen. Twee jaar later kreeg
ik een herkansing tijdens de buitenlandse
excursie van onze Bosbouwopleiding aan de
LUW. Deze keer gingen we met huifkarren door
het reservaat; een hele verbetering ten opzich-
te van de dikke dame, maar ook dit bezoek kon
me niet in vervoering brengen.

In de gids lees ik dat het niet alleen aan mij
lag. Tegenwoordig is het nationale park goed
toegankelijk en is alleen het stricte bosreser-
vaat voor publiek afgesloten. Toch is volgens
de gids Bialoweiza ondanks al zijn bijzonderhe-
den niet makkelijk te doorgronden. Terwijl het
gebied juist zo indrukwekkend is door zijn om-
vang, kan diezelfde omvang en zijn honderden
kilometers boswegen ook frusteren: "Uren
door hetzelfde bos lopen zonder iets van de
waardevolle elementen van het bos te zien....."
Gelukkig is er nu dus deze gids, bedoeld voor
vakdeskundigen en voor geïnteresseerde
leken. Hij is handzaam, kan goed mee in je
rugzak, is voorzien van kaarten en veel mooie
kleurenfoto's. Wat ik jammer vind is dat de
kaarten zo grof zijn. Maar volgens de schrijvers
kun je tegenwoordig - in 1978 was dat nog niet
het geval - uitstekende kaarten van 1:50.000
krijgen bij het bezoekerscentrum. Kaarten die
zelfs vrij nauwkeurig de verschillende bostypen
aangeven.

De gids beschrijft al het moois dat je tegen
kunt komen en geeft uitleg over het bos en
de verschillende bostypen, het landschap,
geschiedenis, flora en fauna, insecten enzo-
voorts. Naast het beschrijvende deel is er een
praktisch deel: de beste tijd om erheen te
gaan, hoe te bereiken met openbaar vervoer,
waar overnachten en dergelijke. Het leukste
vind ik de beschrijving van negen routes waar-
mee je het gebied te voet of met de fiets kunt
verkennen. De routes zijn zo gekozen, dat je op
plekken komt waar de bijzondere dieren van
Bialoweiza als lynxen, bizons, bijzondere uilen
en spechten regelmatig worden gezien. Ook de
excursie met gids in het strikte reservaat staat
beschreven: This is a must-see excursion.....
Als je van plan bent om Bialoweiza te bezoeken
is dit beslist een aardige gids. Ik heb me voor-
genomen om zelf toch ook nog eens die kant
weer op te gaan.....

Bea Claessens